

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2000/23
16.6.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Олге Арсовић и Ивана Илића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Сврзић, адвокат из Смедерева, ул. Вука Караџића бр.5/23, против тужене Републике Србије – Министарства унутрашњих послова – Полицијске управе у Смедереву, чији је заступник Државни правобранилац, Одељење у Пожаревцу, улица Јована Шербановића бр. 4, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Основног суда у Смедереву П 1832/17 од 15.07.2021. године, у седници већа одржаној дана 16.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Смедереву П 1832/17 од 15.07.2021. године у ставу првом и трећем изреке.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати, и то: на име претрпљених физичких болова износ од 200.000,00 динара, на име претрпљеног страха износ од 300.000,00 динара, на име душевних болова због повреде части и угледа износ од 100.000,00 динара, укупно 600.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана доношења пресуде 15.07.2021. године до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, делимично је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа од 600.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана доношења пресуде 15.07.2021. године па до исплате, до укупно траженог износа од 755.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана доношења пресуде,

15.07.2021. године, па до коначне исплате, и то на име претрпљеног физичког бола од досуђеног износа од 200.000,00 динара до траженог износа од 270.000,00 динара, на име претрпљеног страха од досуђеног износа од 300.000,00 динара до укупно траженог износа од 320.000,00 динара, на име душевних болова због повреде части и угледа од досуђеног износа од 100.000,00 динара до укупно траженог износа од 165.000,00 динара. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка и исплати износ од 196.158,24 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући је у ставу првом и трећем изреке, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност пресуде у ожалбеном делу, у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП (Службени гласник РС” бр.72/11, бр.72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 – други закон), Апелациони суд је оценио да је жалба тужене неоснована.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју жалба тужене посебно указује, јер првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење који нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке тако и примењене прописе.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 15.03.2015. године тужилац је лишен слободе од стране припадника МУП – Полицијска управа у Смедереву. Тога дана припадници полиције су према тужиоцу приликом лишења слободе испољили високи степен бруталности и суровости, изложивши га вређању, понижавању и физичкој тортури са циљем да се тужилац принуди на потписивање записника а самим тим и на признање кривичног дела за које је био осумњичен. Наиме, критичном приликом тужиоца је зауставила полиција, легитимисала, а затим наслоњеног на полицијски аутомобил полицајац је почео да удара тужиоца. Ставили су га потом у аутомобил и одвезли у зграду полиције ради сасушања у својству осумњиченог. Полицајац који га је претходно тукао, ухватио га је за мишицу, извео из аутомобила и угурао у једну собу. Одмах га је окренуо ка зиду и наставио да га удара, тражећи од њега да призна шта је урадио. Шутирао га је по ногама и по телу, те закопчао тужиоцу кожно јакну коју је имао на себи да би му ублажио ударце. Затим је извадио рукавице без прстију и рекао му “Сада ћеш да видиш мајку ти је*ем циганску”. Потом су га ставили да клекне окренут ка ормару и у том положају тужилац је провео неколико сати са главом ослоњеном на орман у клечећем положају, док је руке држао на леђима. Дошао је један инспектор који га је ставио да седне на једну столицу, а потом је почео да га ногама удара по коленима. Лекарска помоћ му је указана око 12,00 часова увече, то је учинио

лекар који је дошао по позиву полиције да утврди да ли је у алкохолисаном стању. Када су видели у каквом је стању, одмах је одведен у болницу, пошто су га претходно натерали да потпише записник. Након прегледа у болници установљено је да су му нека ребра поломљена, а и поред инсистирања лекара да остане у болници, полиција то није дозволила. Током свега што се дешавало у полицији трпео је велики страх и болове, увређен је и понижен због таквог односа полиције, јер никада раније није хапшен нити осуђиван. Према налазу и мишљењу вештака ортопеда, физиким узроком тужилац је задобио прелом V и VI ребра са леве стране грудног коша, нагњечење трбуха и слабинског предела. Повреда која се односи на прелом V и VI ребра је лака телесна повреда у моменту наношења, јер у медицинској документацији на основу које је вршено вештачење није наведено да су коштани одломци били померани (дислокација), нити је евидентирана повреда плућног ткива, плућних марамица нити крвних судова плућа. Нагњечење трбуха и слабинског предела су лаке телесне повреде. Тужилац је трпео физичке болове јаког интензитета у трајању од 2 сата, физичке болове средњег интензитета у трајању од 7 дана и физичке болове слабог интензитета у трајању од 2 недеље. Према налазу и мишљењу вештака неуропсихијатра, тужилац је трпео страх јаког интензитета у трајању од 10 до 15 минута, страх средњег интензитета у трајању од 7 дана, страх слабог интензитета у трајању од 2 недеље. Претрпљени страх је оставио трајне последице на његову психичку равнотежу, а што се манифестује осећајем несигурности и страхом у контакту са полицијом.

Наведено чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано и оно логично и недвосмислено произилази из доказа изведених у првостепеном поступку, па наводима жалбе тужене чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда није доведено у сумњу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете делимично основан, па је применом члана 200 Закона о облигационим односима, као и Европске конвенције и спречавању мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака, Европске конвенције о људским правима, Конвенције Уједињених нација против тортуре и других сурових или нељудских или понижавајућих казни и поступака. одлучио као у изреци ожалбене пресуде.

Свако има право на накнаду материјалне или нематеријалне штете коју му незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган, ималац јавног овлашћења, орган аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе сходно одредби члана 35 став 2 Устава РС (“Сл.гласник РС” бр.98/2006, 115/2021).

Одредбама члана 154 став 1 ЗОО је прописано да је онај ко другоме проузрокује штету дужан да је накнади, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Одредбом члана 155 истог закона прописано је да штета, између осталог, представља умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла добит), као и наношење другом физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Према члану 172 став 1 Закона о облигационим односима, правно лице одговара

за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. За одговорност правног лица по овом основу потребно је да је штета настала због незаконитог или неправилног рада његових органа. Незаконит рад се манифестује као поступање противно закону, другом пропису или општем акту или пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени, или као радња противна обичајима и правилима норме, док се као неправилан рад сматра предузимање оних радњи које нису у складу са општим нормама у вршењу службе, односно делатности, а којима је грађанима, односно правним лицима причињена штета. Да би тужена била одговорна за накнаду штете, потребно је да је штета настала и да постоји узрочна веза између незаконитог и неправилног рада њених органа и настале штете.

Према члану 67 Закона о полицији ("Службеном гласнику РС", бр.6/2016, 24/2018 и 87/2018) полицијски службеник у примени полицијских овлашћења поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу (став 1.). У примени полицијских овлашћења полицијски службеник поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица (став 2.). Полицијски службеник ће приликом примене полицијских овлашћења, на захтев лица према коме се овлашћење примењује, омогућити пружање медицинске помоћи од стране здравствене установе (став 3.).

Чланом 200 Закона о облигационим односима, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству (став 1). Приликом одлучивања о захтеву на накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (став 2).

Конвенција против тортуре и других сурових и нељудских или понижавајућих казни или поступака, која је усвојена 10.12.1984. године у Њујорку (ратификована 20.06.1991. године, „Сл.лист СФРЈ“ бр.9/91), у члану 1. прописује да у смислу те Конвенције израз „тортура“ означава сваки акт којим се једном лицу намерно наносе бол или тешке физичке или менталне патње у циљу добијања од некога или неког трећег лица обавештења или признања или његовог кажњавања за дело које је то или неко треће лице извршило или за чије извршење је осумњичено, застрашивања тог лица или вршења притиска на њега или застрашивања или вршења притиска на неко треће лице или из било ког другог разлога заснованог на било ком облику дискриминације, ако тај бол или те патње наноси службено лице или било које друго лице које делује у службеном својству или на његов подстицај или са његовим изричитим или прећутним пристанком. Тај израз се не односи на бол или патњу који су резултат искључиво законских санкција, неодвојивих од тих санкција или које те санкције проузрокују. У

члану 11. Конвенције прописано је да свака држава врши систематски надзор над правилима, упутствима, методама и праксом саслушања и над одредбама у вези са чувањем и поступањем на било који начин са ухапшеним, притвореним или затвореним лицима на територији под њеном јурисдикцијом, а ради спречавања сваког случаја тортуре. У члану 14. прописано је да свака држава у свом правном систему жртви неког акта тортуре гарантује право добијања накнаде и праведног и одговарајућег обештећења, укључујући и средства потребна за што потпунију рехабилитацију. Овај члан не искључује никакво право на обештећење које би имала жртва у складу са националним законодавством.

Правилном применом наведених одредби, правилно је првостепени суд нашао да је основан тужбени захтев тужиоца. Чињенице да су полицијски службеници својим радњама нанели телесне повреде (тешке и лаке) тужиоцу утврђене су правилно након подробне оцене свих доказа, пре свега исказа тужиоца, саслушаног у својству парничне странке, сведока, медицинске документације, те путем вештачења од стране вештака медицинске струке. Изведени докази у парници упућују на постојање конкретне узрочне последичне везе између штете причињене тужиоцу и недозвољеног понашања полицијских службеника. Поступци полиције у виду, дрског и безобзирног поступања, вређања и понижавања, те шутирање и ударање тужиоца по телу услед чега је тужилац претрпео повреде представљају протиправно понашање односно превазилажење границе њихових законских овлашћења, а која између осталог подразумевају и ограничену и циљну употребу принуде, а што је све проузроковало нематеријалну штету на страни тужиоца у виду претрпљеног физичких болова, страха и душевних болова због повреде части и угледа због нанетих повреда, те је правилно првостепени суд обавезао тужену да тужиоцу исту накнади, у смислу цитираних прописа.

Неосновано се жалбом тужене указује на то да првостепени суд није правилно применио материјално право када је одредио висину досуђене накнаде нематеријалне штете.

Правилно је првостепени суд приликом одмеравања висине накнаде применио материјално право из одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, правилно полазећи од врсте повреда које је тужилац задобио, тешке и лаке телесне повреде, које су проуроковале физичке болове и страх, као и дужину и јачину трпљења физичког бола и страха, када је тужиоцу за ове видове нематеријалне штете досудио износе као у ставу првом изреке, а одбио тужбени захтев за износе веће од досуђених (до тражених) као ставом другим. Приликом одређивања накнаде првостепени суд је правилно водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада, као и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом ове накнаде у смислу члана 200 став 2 Закона о облигационим односима. Овако одмерени износи су примерени значају повређеног добра, околностима повређивања, претрпљеном душевном болу и друштвеној сврси накнаде и по налажењу овога суда.

Такође, висина новчане накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа одмерена је правилно на основу одредбе члана 200 став 2 Закона о облигационим односима, при чему је првостепени суд водио рачуна о интензитету напада на повређено добро, начину и средству којим је то учињено,

средини у којој оштећени живи, његовој укупној личности и понашању и последицама које су услед тога настале, а што све има за циљ да се њоме ублаже патње оштећеног лица коме се досуђеним новчаним износом омогућава да прибави себи одређена добра и њима лакше савлада психичке болове и патњу коју је претрпео штетним догађајем.

Стога, а имајући у виду понашање службеника МУП-а у току привођења тужиоца на очиглед пролазника, као и његовог задржавања, тј. речи и псовке упућене тужиоцу, испољено физичко насиље према тужиоцу, држање тужиоца у физички неудобном и понижавајућем положају, начин комуникације с њиме, неомогућавање да се тужиоцу одмах пружи медицинска помоћ од стране здравствене установе, затим ценећи реалне последице повреде угледа и части, али ценећи и околност да накнада неимовинске штете нема казнени карактер и не може служити капитализацији последица повреда услед претрпљених душевних болова, и по налажењу овога суда правична новчана накнада за душевне болове које је тужилац трпео и трпи због повреде угледа и части износи 100.000,00 динара и да ће досуђивањем овог износа бити остварена сврха и циљ правичне новчане накнаде неимовинске штете. Досуђивање нижег износа било би у супротности са значајем повређеног добра и циљем којме служи правична новчана накнада и њиме би се поговорило и тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом правичне новчане накнаде, што би било у супротности са одредбом члана 200 став 2 Закона о облигационим односима.

Без утицаја су наводи жалбе да првостепени суд приликом одређивања висине накнаде није имао у виду врсту кривичног дела које је било предмет истраге, опште интересовање јавности о суђењу, коришћење средстава рехабилитације и чињеница да ли је оштећени захтевао објављивање пресуде на основу саопштења после неоправданог притвора, животну доб, породично стање, занимање, друштвену активност и ранији непорочни живот, неосуђиваност или осуђиваност и друге чињенице. Ово стога што тужилац у овој правној ствари не потражује накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе према одредбама Законика о кривичном поступку, којим је и то чланом 584 став 1 тачка 1 прописано да се неосновано лишеним слободе сматра лице које је било лишено слободе, а није дошло до покретања поступка или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом који представља јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног, већ накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове, страх и душевне болове због повреде части и угледа, као посебне видове штете као последица примењене физичке и психичке тортуре од стране службених лица МУП-а и насталих повреда код тужиоца.

Супротно наводима жалбе, правилно је још у тужби означена странка - тужена Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Полицијска управа Смедерево, као државни орган чији су службеници поступали противно Уставу РС, Закону и Конвенцијама и проузроковали настанак штете код тужиоца.

Приликом доношења другостепене одлуке, Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, који нису могли да утичу на другачију одлуку суда, те их стога посебно не образлаже.

Из изнетих разлога, побијана пресуда је у ожалбеном делу потврђена, јер је заснована на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и на правилној примени материјалног права, па је на основу одредбе члана 390 ЗПП, одлучено као у изреци ове пресуде.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредаба члана 153 и 154 ЗПП, Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Председник већа-судија
Весна Филиповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић